

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ
ਫੈਜ਼ਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ
ਫੈਜ਼ਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1890-2014

ਬੀ. ਐੱਸ. ਹਰੀ ਕਮਾਂਡੈਂਟ

... ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ

... ਜਵਾਬਦੇਹ

ਜਵਾਬਦੇਹ1: ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ

ਜਵਾਬਦੇਹ 2: ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਸੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ

ਜਵਾਬਦੇਹ 3: ਸ੍ਰੀ ਟੀ ਕੋਰੇਆ

ਨਿਰਣਾ

ਅਹਿਸਾਨੁਦੀਨ ਅਮਾਨੁੱਲਾ, ਜੱਜ

ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਜ਼ਦਾਰੀ ਅਪੀਲ 19.02.2010 ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲਾ" (Impugned Judgment) ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ) [2010 ਐੱਸਸੀਸੀ ਐਨਲਾਈਨ ਪੀਐੱਡਐੱਚ 2558] ਜਿਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਮੂਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 1997 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 03 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਹਾਈ ਕੋਰਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਨੂੰ, ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਤੀ 29.08.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ (Leave granted) ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਵਾਸਤਵਿਕ ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ:

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ 09.02.1964 ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ 04.06.1969 ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਕਮਾਂਡੈਂਟ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ "ਫੋਰਸ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੂੰ ਸੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਵਿੱਚ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਦੇ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਗ੍ਰੇਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਲਗਭਗ 30 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਬੇਦਾਗ ਸੇਵਾ ਲਈ ਮਾਣਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ 1994 ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਮੈਡਲ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਡਲਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 1956 ਬਟਾਲੀਅਨ (ਬੀਐੱਨ)

(ਬੀਐੱਸਐੱਫ) ਦੇ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸਦਾ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਮਮਦੇਟ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸੀ।

4. ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ 05.04.1995 ਨੂੰ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਨਡੀਪੀਐੱਸ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਪਦਾਰਥ, ਐਸਟਿਕ ਐਨਹਾਈਡਰਾਇਡ ਦੇ ਕੁਝ ਜੇਰੀਕੈਨ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰਬਰ 92 ਮਿਤੀ 05.04.1995 ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਖੇ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਰਥਾਤ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਪਹਿਲਵਾਨ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਜੋਂ ਤਸਕਰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

5. 07.04.1995 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਸੌਂਪਣ ਅਤੇ ਐਸ.ਟੀ.ਸੀ., ਫੇਰਸ, ਖੜਕਨ ਜਾਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

6. 09.04.1995 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ. ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰੀ ਸਟਾਫ ਕੋਰਟ ਆਫ ਇਨਕੁਆਰੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕਥਿਤ ਜੈਰੀਕਨ (ਤਰਲ ਪਦਾਰਥਾਂ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਫਲੈਟ-ਸਾਈਡ ਵਾਲਾ ਧਾਤ ਦਾ ਕੰਟੇਨਰ) ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

7. ਜਾਂਚ ਰਪਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਐਕਟ, 1968 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੀ. ਐੱਸ. ਐੱਫ. ਐਕਟ 'ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 40 ਅਤੇ 46 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਮਿਤੀ 04.07.1995 ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

8. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ 31 ਸਾਲ, 6 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 22 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਫੇਰਸ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 31.08.1995 ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ।

9. 20.10.1995 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤੇ ਤਿੰਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਤਾਮੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੋ ਦੇਸ਼ ਐਨਡੀਪੀਐੱਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਵਲ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਬੀਐੱਸਐੱਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 46 ਅਧੀਨ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਬੀਐੱਸਐੱਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 40 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ 30.10.1995 ਨੂੰ ਇੱਕਜਨਰਲ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਫੋਰਸ ਕੋਰਟ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੀਐੱਸਐੱਫਸੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਬੁਲਾ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

10. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸੰਵਿਧਾਨ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੀ ਐਸ ਐਫ ਸੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 16008-1995 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜੋ 18.01.1996 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

11. ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਐਫ ਆਈ ਆਰ ਨੰਬਰ 92 ਮਿਤੀ 05.04.1995 (ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ) ਦੇ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਤਸਕਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਪਹਿਲਵਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਐਫ ਆਈ ਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰੀਮਨਲ ਮਿਸਲੈਨੀਅਸ ਨੰਬਰ 10562-ਐਮ -1996 ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਦਲੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਪਹਿਲਵਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ 01.11.1996 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

12. 10.04.1996 ਨੂੰ, ਜੀ.ਐਸ.ਐਫ.ਸੀ. ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਅਤੇ 1,00,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।

13. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 15.05.1996 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੈਦ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 1996 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 13020 ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ 28.08.1996 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

14. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 2 ਨਵੰਬਰ, 1996 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 1997 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਣਾਮੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲਾਭ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

15. 19 ਸਤੰਬਰ 1997 ਨੂੰ [1997 ਐੱਸਸੀਸੀ ਐਨਲਾਈਨ ਪੀਐੱਡਐੱਚ 1176] ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ 19.09.1997 ਤੋਂ 19.02.2010 ਤੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ।

16. ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਦੇਸ਼ੀ ਅਰਥਾਤ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

17. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 1997 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ 19.02.2010 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ:

18. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, 9/10 ਮਾਰਚ, 1995 ਦੀ ਦਰਮਿਆਨੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ, ਉਸ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਬੀਓਪੀ ਬੈਰਕ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਕੰਡਿਆਲੀ ਗੇਟ ਨੰਬਰ 205 ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ 40-40 ਲੀਟਰ ਦੇ ਐਸੀਟਿਕ ਐਨਹਾਈਡਰਾਈਡ ਦੇ 30 ਜੈਰੀਕੈਨ ਲਿਜਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

19. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 2, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਿਤੀ 4/5 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1995 ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਦੋ ਤਸਕਰਾਂ ਨੂੰ 40 ਲੀਟਰ ਦੇ ਐਸੀਟਿਕ ਐਨਹਾਈਡਰਾਈਡ ਦੇ 44 ਜੈਰੀਕੈਨ ਉਸ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਬੀਓਪੀ ਬਰਾਕੇ ਬਾਰਡਰ ਕੰਡਿਆਲੀ ਫਾਟਕ ਨੰਬਰ 205 ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਜੀਐਸਐਫਸੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਥਾਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਪਹਿਲਵਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਕਤ ਮਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਬੰਦ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈ ਕੇ ਜੈਰੀਕਨਾਂ (ਤਰਲ ਪਦਾਰਥਾਂ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਫਲੈਟ-ਸਾਈਡ ਵਾਲਾ ਧਾਤ ਦਾ ਕੰਟੇਨਰ) ਨੂੰ ਲੈ ਗਏ ਹਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਮਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 3, ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਵੰਬਰ, 1994 ਤੋਂ ਅਪ੍ਰੈਲ 1995 ਤੱਕ ਫੋਰਸ ਦੀ 67 ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੇ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਮਦੋਟ ਵਿਖੇ ਤਾਇਨਾਤ ਰਹੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਤਸਕਰੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਲਈ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਥਿਤ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ (ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਸਲ ਇੰਚਾਰਜ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਰਗਰਮੀ ਹੋਈ ਸੀ) ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਆਉਣੇ ਸਨ। ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਦਾ ਅਸਲ ਖਦਸ਼ਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਯੋਗਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬੀਐਸਐਫ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੀਐਸਐਫਸੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ (ਅਪਰਾਧਾਂ) ਦੀ

ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਐੱਨਡੀਪੀਐੱਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 59 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਐੱਨਡੀਪੀਐੱਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 59(3) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। | ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਬੀਐਸਐਫ ਨਿਯਮ, 1969 ਦੇ ਨਿਯਮ 102 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਨਿਯਮਾਂ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਬੀਐਸਐਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 48 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 102 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

20. ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 31.08.1995 ਨੂੰ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਚਲੀ ਦੇਸ਼ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 166 ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਐਲਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ 04.07.1995 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਦੇਸ਼ ਸੂਚੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 59(1)(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ (discharge) ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੂਜੀ ਦੇਸ਼ ਸੂਚੀ ਮਿਤੀ 20.10.1995 ਇਸ ਲਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਅਧਿਆਇ VIII ਬੀਐਸਐਫ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਦੂਜੀ ਦੇਸ਼ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੇਧ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਭਾਵ ਜੀਐਸਐਫਸੀ ਦੁਆਰਾ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਕਮੀ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡੀਆਈਜੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵੀਂ ਦੇਸ਼ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ, ਜੋ ਬੀਐਸਐਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 75 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।

21. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਗ੍ਰੈਜੂਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 31.08.1995 ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਫੋਰਸ ਕੇਲ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਹੰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜਿਸਦੀ ਉਮਰ ਹੁਣ ਲਗਭਗ 82 ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 28 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ।

22. ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ, ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਨਕਦੀਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਕਾਇਆਂ/ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 48 (1) (ਕੇ) ਅਤੇ 48 (1) (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਹਨ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਰੋਕਣਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਪੈਨਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ, 1972 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਨਿਯਮ 9 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੀ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਰੋਕ ਸਕਦੇ ਹਨ।

23. ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜਿਤੋਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, (2013) 12 ਐੱਸਸੀਸੀ 210 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 16 'ਤੇ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 300 ਏ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ, ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵੀਨਾ ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (2022) 2 ਐੱਸਸੀਸੀ 379 ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 10 'ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲੰਬੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਰੋਕਿਆ ਹੋਇਆ (deferred) ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਮਾਇਆ ਲਾਭ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬੇਨਤੀਆਂ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਬਕਾਏ ਜਾਂ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਨਾਲ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ. ਐਮ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 74756/2021 ਪੰਨੇ 16-17 'ਤੇ ਛੇਤੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

24. ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਸੀਟਿਕ ਐਨਹਾਈਡਰਾਈਡ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਸ਼ੀਲੀ ਦਵਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਪਦਾਰਥ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9ਏ ਅਧੀਨ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਪਦਾਰਥ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25ਏ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ।

25. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੀਐੱਸਐੱਫ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ।

ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ:

26. ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਬੀਐਸਐਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 40 ਅਤੇ 46 ਜਿਸਨੂੰ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

27. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੂਬੇਦਾਰ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜੀ.ਐਸ.ਐਫ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਉਪ. ਐਨ.ਕੇ. ਸਤਪਾਲ ਤੇ ਜੀਐਸਐਫਸੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲਾਂਸ ਨਾਇਕ (ਐਲ/ਐਨਕੇ), ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੱਕ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਕੇਸ਼ਵ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜੀਐੱਸਐੱਫਸੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 45 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋ ਕਥਿਤ ਸਮੱਗਲਰਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ (discharge) ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਇਹ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਫੇਰਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਖੇਤਰ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਬਗ਼ੈਰ ਇਹਨਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੇਰਸ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਾਹਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਪਹਿਲਵਾਨ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਐਫ ਆਈ ਆਰ ਆਈ. ਆਰ. ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕੈਦ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ।

28. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋ ਤਸਕਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੇਰਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਐਸਟੇਟਿਕ ਐਨਹਾਈਡਰਾਇਡ ਦੇ ਜੇਰੀਕੈਨ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਪਰਾਧੀ ਸਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਫੇਰਸ ਦੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕਮਾਂਡ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

29. ਪੈਨਸ਼ਨ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਿਟਾਇਰਲ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜੀ ਪੀ ਐਫ ਅਤੇ ਕੀ ਜੀ ਆਈ ਐਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬਾਰ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 69 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਰਜ਼ੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਬਾਅਦ ਵਿਚ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 24 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਨਾਲ, ਪਿਛਲੀ ਸੇਵਾ ਜ਼ਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਤਰਕ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ:

30. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ।

31. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

32. ਕੇਂਸਲ ਆਫ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਯੂਨੀਅਨਜ਼ ਬਨਾਮ ਮਨਿਸਟਰ ਫਾਰ ਦ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ, [1984] 3 ਡਬਲਿਊਐਲਆਰ 1174 (ਐਚਐਲ), ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਨੇ ਲਾਰਡ ਡਿਪਲੋਕ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹਾ:

".....ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਅੱਜ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂ, ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਤਿੰਨ ਸਿਰਿਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹਨਾਂ ਅਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਮੈਂ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਹਾਂਗਾ, ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਤਰਕਹੀਣਤਾ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਅਣਉਚਿਤ ਕਹਾਂਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦਰ ਕੇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਵਿਕਾਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਜੋੜੇਗਾ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਪਾਤਕ 'ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵਿਤ ਗੇਟ ਲੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਯੂਰਪੀਅਨ ਆਰਥਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਾਡੇ ਕਈ ਸਾਥੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ;....."

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

33. ਭਗਤ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (1983) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 442 ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"15. ...ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਜੁਰਮਾਨਾ ਬਦਸਲੂਕੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਬਦਸਲੂਕੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਈ ਵੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ।..."

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

34. ਰਣਜੀਤ ਠਾਕੁਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (1987) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 611 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਉਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 27 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

".....ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਇੰਨੀ ਅਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਪਾਤਕ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸ਼ੁੱਧ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।"

35. ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਇਨਫਰਾਸਟਰਕਚਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਐਨ. ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ, (2018) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 410 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ:

"20.....ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ "ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ" ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਵਿਧੀ ਜਾਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦਾ ਮੂਲ ਤੱਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਪੇਖਿਕ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਪਾਤੀ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਸਰਤ ਦੀ ਸੱਚੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ-ਮਨਜ਼ੂਰਯੋਗ ਤਰਜੀਹਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ [ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਜੀ. ਗਨਾਯੂਥਮ, (1997) 7 ਐਸਸੀਸੀ 463: 1997 ਐੱਸਸੀਸੀ (ਐੱਲ ਐੱਡ ਐੱਸ) 1806]। ਡੀ ਸਮਿਥ [ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ (1995), ਪੈਰਾ 13.085, ਪੀ ਪੀ 601-605, ਵੇਡ: ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਨੂੰਨ (2009) ਵੀ ਵੇਖੋ, ਪੀ ਪੀ 157-158,306-308] ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਅਨੁਪਾਤਤਾ' ਵਿੱਚ "ਸੰਤੁਲਨ ਟੈਸਟ" ਅਤੇ "ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਟੈਸਟ" ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। "ਸੰਤੁਲਨ ਟੈਸਟ" "ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਅਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

36. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹਾਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਲਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਕਮਾਂਡ ਦੀ ਏਕਤਾ ਆਦਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨੁਪਾਤਵਾਦ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ।

37. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਜੀਐੱਸਐੱਫਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਹਿਮਤ ਸੀ, ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਸੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਫਿਰ ਵੀ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਪਰਾਧੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਾ ਕਿ ਆਦਤ ਅਪਰਾਧੀ। ਆਰਗੁਏਂਡੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, “ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਚਾਈ ਹੋਣ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਅਨੁਪਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

38. ਇੱਕ ਹੋਰ ਤੱਥ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤੀ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਆਤਮ-ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕਲੰਕ ਦੇ 31 ½ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੋਂ ਮੈਡਲ ਸਮੇਤ ਕਈ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਟਰੈਕ ਰਿਕਾਰਡ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹੈ।

39. ਜਿਤੋਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਵੀਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਡੀ. ਐੱਸ. ਨਕਾਰਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (1983) 1 ਐੱਸਸੀਸੀ 305 ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਹਰੀਸ਼ ਸੀ ਬੈਨਰਜੀ, (2006) 7 ਐੱਸਸੀਸੀ 651 ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਹੀਰਾ ਲਾਲ, (2020) 4 ਐੱਸਸੀਸੀ 346 ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਾਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

40. ਜੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜੀਐੱਸਐੱਫਸੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ, ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਲੰਘਣ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ, ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਸਾਡੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

41. ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਫੋਰਸ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਸੰਭਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੈਰੀਕਨ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਧੀਨ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮ

ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ/ਸ਼ੱਕੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾ ਹੋਣ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

42. ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਉਕਤ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਉਸ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਰਤੱਵ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਰਗਰਮ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਅਤਿਅੰਤ ਅਤੇ ਬੇਤੁਕਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ, ਉਸ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤਾ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹੋਏ।

43. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਹ ਜੋੜੇਗੀ ਕਿ ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ/ਕਰਤੱਵ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਲੇਬਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਿਰਫ਼ ਸੂਬੇਦਾਰ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ - ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ 'ਤੇ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

44. ਮੁਹੰਮਦ ਜਮੀਲੁਦੀਨ ਨਾਸਿਰ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ, (2014) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 443 ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਤੇ 30 ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ:

"144. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਤੇ 30 ਦੀ ਕਸੇਟੀ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਸਿਰ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ, ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿ-ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਠੇਸ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਕ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਇਕਬਾਲੀਆ

ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਸਬੂਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਹਿ-ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅਜਨਬੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਅਸਲ ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸਨ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਯਤਨ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਇੱਕੋ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਨਟਵਰਲਾਲ ਸਕਰਲਾਲ ਮੇਦੀ ਬਨਾਮ ਬੰਬੇ ਰਾਜ [(1963) 65 ਬੋਮ ਐਲਆਰ 660 (ਐਸਸੀ)] ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ (ਐਨਸੀਟੀ ਦਿੱਲੀ) ਬਨਾਮ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ [2003] 10 ਐਸਸੀਸੀ 586: 2004 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 933] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

45. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੂਬੇਦਾਰ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੈਟੇਰਿਸ ਪੈਰੀਬਸ, ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਕੱਲੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਬਿਆਨ, ਇਸ ਉਦਾਹਰਣ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

46. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨੇੜਲੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼/ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ-ਰਿਕਵਰੀ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗੀ।

47. ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਬੈਚ ਨੇ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਦੇ (19 ਦੇ) ਸਫ਼ਾ 13 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

"ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੰਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।"

48. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਵਾਬ ਸ਼ਕਾਫਤ ਅਲੀ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਨਵਾਬ ਇਮਦਾਦ ਜਾਹ ਬਹਾਦੁਰ, (2009) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 162 ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ:

"48. ਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

49. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰਪੂਰਵਕ ਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ, ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ/ਜਾਂ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ, "...ਨਿਆਂਇਕ ਅੰਤਰਕਰਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਤਜਰਬੇ ਅਤੇ ਜੱਜ ਦੀ ਵਿਹਾਰਕ ਸਿਆਣਪ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪੰਨ, " ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੂਰਿਆ ਦੇਵ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਰਾਏ, (2003) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 675 ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਏ ਸ਼ਿਆਮ ਬਨਾਮ ਛਬਿ ਨਾਥ, (2015) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 423 ਵਿੱਚ 3 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਰਯ ਦੇਵ ਰਾਏ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਸੀ:

"29.1. ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹੁਕਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਧੀਨ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ।

29.2 ਅਨੁਛੇਦ 227 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

29.3 ਸੂਰਿਆ ਦੇਵ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਰਾਏ, (2003) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 675 ਵਿਚ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। "

50. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਨਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਹਾਇਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸੀਮਾ ਸਿਰਫ ਸਵੈ-ਬੇਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਏ ਵੀ ਵੈਕਟੋਸਵਰਨ ਬਨਾਮ ਰਾਮਚੰਦ ਸੇਭਰਾਜ ਵਾਧਵਾਨੀ, (1962) 1 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 573 ਅਤੇ ਯੂ

ਪੀ ਸਟੇਟ ਸ਼ੁਗਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਕਮਲ ਸਵਰੂਪ ਟੰਡਨ, (2008) 2 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ 41 ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸਟ੍ਰੈਟ-ਜੈਕਟ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਕਰਿਬਿਡ, ਕੈਬਿਨਡ ਅਤੇ ਸੀਮਤ" [ਮਾਣਯੋਗ ਭਗਵਤੀ, ਜੱਜ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਨ) ਦੁਆਰਾ ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ ਰਾਜ, ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1974 ਐੱਸ. ਸੀ. 555 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਸ਼ਬਦ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਲਈ] ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਜਾਂ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਹਿਤ ਅਸਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਵਾਬ ਸ਼ਕਾਫਤ ਅਲੀ ਖ਼ਾਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਨਜ਼ਾਕਤ 'ਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕੇਸ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਵਾਲੀ ਮਾਈਨਫੀਲਡ ਨੂੰ ਨੈਵੀਗੇਟ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

51. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, (ਏ) ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ (ਬੀ) ਜੀ ਐੱਸ ਐੱਫ ਸੀ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 10.04.1996 ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੂਰੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੋਂ 12 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਸ਼ੀ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੋਵੇ।

52. ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵਾਧੂ ਨਿਰਦੇਸ਼:

53. ਪੇਪਰਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਲਫ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੈਰਾ-ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ।

54. ਸ਼ਕੁੰਤਲਾ ਸ਼ੁਕਲਾ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, 2021 ਐੱਸਸੀਸੀ ਐਨਲਾਈਨ ਐੱਸਸੀ 672 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ :-

"35.....ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਸੰਗਤ, ਵਿਵਸਥਿਤ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ...."।

55. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਸੂਦ, 2022 ਐੱਸਸੀਸੀ ਐਨਲਾਈਨ ਐੱਸਸੀ 1067 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"21. ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਲਈ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰੈਫਰੈਂਸ ਦੀ ਅਸਾਨੀ ਅਤੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ, ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਲੰਬੇ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਰਣੀ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। "

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

56. ਇਹ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ, ਸਾਰੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੈਰੇ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਲੜੀਵਾਰ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰੇ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਹੋਣ।

57. ਮਾਨਯੋਗ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨਗੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਪੈਰੇ ਸਮੇਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਫਾਰਮੈਟ ਅਪਣਾਉਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।

..... ਜੱਜ
[ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੁਰਾਰੀ]

..... ਜੱਜ
[ਅਹਿਸਾਨੁਦਦੀਨ ਅਮਾਨੁੱਲਾ]

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

13 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2023

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।